

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ПЕТТИ ОДДЕЛ

АТАНАСОВСКИ ПРОТИВ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

(Жалба бр. 36815/03)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

14 јануари 2010

Оваа пресуда ќе стане конечна во согласност со условите предвидени во член 44 став 2 од Конвенцијата. Истата може да биде предмет на редакциски измени.

Напомена: *Македонскиот превод на текстот на одлуката на Европскиот суд за човекови права е исклучиво информативен и од него не произлегуваат никакви права и/или обврски. Единствено официјалниот текст на одлуката на Европскиот суд за човекови права на англиски и/или француски јазик, објавена од страна на Судот е автентичен и се смета за оригинал. Не е дозволено објавување на овој превод на било каков начин без претходна дозвола од страна на Министерството за правда на Република Македонија, освен во случај доколку се користи за информирање.*

Во случајот на Атанасовски против Република Македонија,

Европскиот суд за човекови права (петти оддел) , заседавајќи во совет составен од

Peer Lorenzen, *претседател*,
Renate Jaeger,
Karel Jungwiert,
Rait Maruste,
Mark Villiger,
Isabelle Berro-Lefèvre,
Мирјана Лазарова Трајковска, *судии*,

и Claudia Westerdiek, *секретар на судот*,

Одлучувајќи на нејавна седница на 8 декември 2009,

Ја донесе следнава пресуда, усвоена на тој датум:

ПОСТАПКА

1. Случајот започна со жалбата број 36815/03 против Република Македонија, поднесена до Судот согласно членот 34 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи (“Конвенцијата“) од страна на македонскиот државјанин г-дин Петар Атанасовски (“жалителот“) на 17 ноември 2003.
2. Жалителот беше застапуван од страна на Хелсиншкиот комитет за човекови права на Република Македонија. Македонската влада (“владата“) беше застапувана од страна на нејзиниот Агент, г-ѓа Р. Лазареска Геровска.
3. Жалителот навел, особено, недостиг на причини за донесената одлука на Врховниот суд да отстапи од својата претходн воспоставена судска пракса, како и тоа дека должината на постапката биле прекумерна.
4. На 3 октомври 2006 претседателот на петтиот оддел одлучи да ја комуницира жалбата до Владата. Исто така, беше одлучено да се испита основаноста на жалбата едновремено со нејзината допуштеност (член 29 став 3).

ФАКТИ**I. ОКОЛНОСТИ НА СЛУЧАЈОТ**

5. Жалителот е роден во 1937 и живее во Битола. Тој работел за “Апарати за домаќинство“ , компанија во општествена сопственост, која подоцна била реструктурирана согласно владина одлука од август 1997, со која се дозволува нејзината трансформација.

6. На 21 февруари 1997 жалителот бил прераспореден на работното место технолог со наведена цел – пораст на продуктивноста и ефикасноста и подобрување на оперативноста.
7. На 17 март 1997 жалителот поднел тужба со барање за поништување на прераспоредувањето со оглед на тоа што, за време на триесет години работа кај истиот работодавач, тој никогаш не работел како технолог
8. На 21 мај 1997 Основен суд Битола (“првостепениот суд“) го одбил барањето на жалителот. На 29 септември 1997 Апелациониот суд Битола ја укинал оваа одлука, наредувајќи му на понискиот суд да испита кој бил статусот на жалителот кај работодавачот, дали и како стечајната постапка, во меѓувреме иницирана против работодавачот, имала ефект врз вработувањето на жалителот и дали работодавачот бил реструктуриран.
9. На 30 септември 1998 првостепениот суд ја поништил одлуката на работодавачот од 27 мај 1997 со која жалителот бил отпуштен (во врска со која жалителот поднел посебна тужба). Според Владата, во овие постапки жалителот целел кон тоа да ја прекине постапката која се однесувала на неговото прераспоредување.
10. На 29 март 1999 барањето на жалителот било усвоено во прв степен. Судот нашол дека, иако одлуката за прераспоредување се повикала на релевантните одредби од Законот за работни односи и Општиот колективен договор (види “Релевантно домашно законодавство“ подолу), истата не му дала на жалителот конкретни причини за неговото прераспоредување. Во таа насока, се вели дека членот 27 од Законот за работни односи е од деклараторна природа и не дава конкретни причини за прераспоредување. На 29 септември 1999 Апелациониот суд Битола ја укинал оваа одлука, наоѓајќи дека одлуката за прераспоредување обезбедила причини за прераспоредувањето на жалителот. Сепак, на првостепениот суд му било наложено да утврди дали прераспоредувањето било оправдано.
11. На 26 март 2001 првостепениот суд, одлучувајќи по случајот по трет пат, го усвоил барањето на жалителот и ја поништил одлуката за прераспоредување. Судот утврдил дека жалителот работел за истиот работодавач од 1966 на различни работни места како и дека за неговото прераспоредување не биле дадени никакви конкретни причини. Во оваа смисла, се осврнал на судското поништување, заради недостиг од конкретни причини, на прераспоредувањето на г-дин Р.В., колега на жалителот, кое било на иста основа како и она на жалителот (види став 6 погоре, П. бр. 680/97, од 9 јуни 1999). Забележувајќи дека одлуката за прераспоредување била донесена согласно членот 27 од Законот за работни односи и членот 11 од Општиот колективен договор, тој навел, помеѓу останатото:

“... во случај на прераспоредување, работникот треба да добие образложена одлука на писмено, со цел тој/таа да може да ги заштити своите права и судот да може да ја

испита законитоста на истата. Во односниот случај, оспорената одлука не дава никаква разумна основа, што имплицира дека работодавачот не ја утврдил потребата за прераспоредувањето (на жалителот). Доколку не се обезбеди разумна основа, прераспоредувањето на било кој работник, вклучувајќи го и жалителот, е незаконско. (Работодавачот) само ги цитирал условите за прераспоредување, така како што се предвидени во Колективниот договор, без да обезбеди било каква разумни основи...“

12. Судот исто така заклучил дека прераспоредувањето било неоправдано со оглед на годините на жалителот и недостигот на искуство потребно за новата позиција.
13. На 24 мај 2001 Апелациониот суд Битола ја одбил жалбата на жалителот и ја потврдил одлуката на понискиот суд. Тој навел, помеѓу другото:

“ ... одлуката за прераспоредување не дава никакви причини. Работодавачот само се повикал на целите на Колективниот договор за подигнување на продуктивноста и ефикасноста на жалителот, како и од причини поврзано со работната организација. Тоа не значи дека само со повикување на овие основи, работодавачот ја утврдил потребата од прераспоредувањето на жалителот. Тоа значи дека (жалителот) бил прераспореден на позиција која не соодветствува на неговото работно искуство... “

14. На 29 мај 2003 Врховниот суд ја дозволил ревизијата поднесена од страна на работодавачот на 9 јули 2001 и ги преиначил одлуките на пониските судови. Тој нашол дека тие погрешно го примениле националното право. Повикувајќи се на членот 27 од Законот за работни односи и членот 11 од Колективниот договор, тој нашол дека работодавачот имал право да ја цени потребата за прераспоредување – која би била основана само ако работникот е распореден на позиција соодветна на неговата стручна подготовка. Тој понатаму нашол дека прашањето дали работникот би бил поефикасен на новата позиција излегува од рамките на судиското одлучување. Судот заклучил дека :

“ Што се однесува на основите за прераспоредување дадени во (оспорената) одлука, судот смета дека е доволно да се наведе еден од условите наведени во Колективниот договор. Оспорената одлука ги задоволува барањата...“

II РЕЛЕВАНТНО ДОМАШНО ЗАКОНОДАВСТВО И ПРАКСА

1. Устав

15. Според членот 101 од Уставот, Врховниот суд е највисокиот суд кој обезбедува единственост во примената на законите од страна на судовите.

2. Законот за работни односи од 1993

16. Членот 27 став 2 од Законот за работни односи, кој бил во сила во релевантниот период, пропишува дека во случаите каде колективните

договори се применуваат, работникот може да биде прераспореден на био кое работно место кое е соодветно на неговата стручна подготовка.

3. Општ колективен договор од 1994

17. Според членот 11 од Колективниот Договор, работодавачот може да биде прераспореден на работно место соодветно со неговите или нејзините квалификации со цел, помеѓу останатото, да се подобри ефикасноста.

4. Закон за парнична постапка од 1998

18. Членот 408 пропишува, помеѓу останатото, дека судот треба да ја земе во предвид потребата за итно разрешување на работните спорови.

5. Праксата на Врховниот суд

19. Во две одлуки од 1997 и од 1999, Врховниот суд одлучил дека работодавачите се обврзани да дадат конкретни причини за прераспоредувањето, како и дека повикувањето на членот 27 од Законот за работни односи и членот 11 од колективниот договор не се доволни доколку не постојат конкретни факти, околности и основи за прераспоредувањето (одлуки на Врховниот суд од 5 февруари 1997 (Рев. Бр. 474/96) и 23 јуни 1999 (Рев. Бр. 312/98)).
20. Во 2005 и 2006, Врховниот суд одлучил дека според членот 27 од Законот за работни односи, доволно е новото работно место да соодветствува на квалификациите на лицето на кое се однесува. Само работодавачите, а не судовите, се во позиција да ја ценат потребата за прераспоредување и работодавачите не се обврзани да даваат конкретни причини (одлуките на Врховниот суд од 7 декември 2005 (Рев. Бр. 768/04) и 22 март 2006 (Рев. Бр. 285/05)).

ПРАВО

I. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕНОТ 6 СТАВ 1 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

21. Жалителот се жалел дека должината на постапката била некомпатибилна со барањето за “разумен рок” и дека Врховниот суд одлучил по случајот спротивно на претходно востановената пракса без да даде причини за ова отстапување. Тој навел повреда на членот 6 став 1 од Конвенцијата, кој во релевантниот дел, пропишува:

“Во определувањето на своите права и обврски..., секој има право на.....судење во разумен рок од страна на ..... суд...”

А. Допуштеност

22. Владата не вложила приговор во врска со допуштеноста на жалбата.
23. Судот смета дека жалбата не е очигледно неоснована во смисла на членот 356 став 3 од Конвенцијата. Понатаму тој забележува дека жалбата не е недопуштена на било која друга основа. Оттука, мора да се прогласи за допуштена.

Б. Основаност

1. Должината на постапката

а) Поднесоците на странките

24. Владата се произнесе дека постојат определени сложени аспекти во случајот, вклучувајќи го реструктурирањето на работодавачот и прашањата поврзани со тоа, толкувањето на применливото законодавство, како и пензионирањето на жалителот. По однос на последново, тие изјавија дека жалителот значително придонел кон должината на постапката со неговото барање за прекин на постапката, изнесено во постапката за неговиот отказ (види став 9 погоре). Што се однесува до националните судови, Владата спорела дека, земено во целина, тие одлучиле во случајот на жалителот со должно внимание и дека нема оддолжувања кои можат да им се припишат. Единствениот исклучок се однесува на должината на постапката пред Врховниот суд, кој беше оправдуван со прекумерниот број на случаи во времето на релевантниот период.
25. Жалителот ги оспори владините аргументи за сложеноста на случајот и неговиот наведен придонес кон должината на постапката. Со оглед на неговиот засегнат интерес со спорот, тој навел дека националните судови не одлучувале по случајот со потребната експедитивност, ниту пак дека преоптовареноста на Врховниот суд може да ја оправда должината на постапката пред него.

б) Оцената на Судот

26. Судот забележува дека предметната постапка започнала на 17 март 1997, кога жалителот го поднел своето барање пред првостепениот суд. Сепак, периодот кој влегува во негова надлежност не започнува на тој датум, туку на 10 април 1997, кога Конвенцијата влегува во сила во однос на Република Македонија (види Паризов против Република Македонија бр. 14258/03, став 52, 7 февруари 2008).
27. Оспорената постапка завршила на 23 мај 2003. Соодветно, релевантниот период кој потпаѓа под судска надлежност е шест години, еден месец и тринаесет дека за три степени на јурисдикција.

28. Судот потсетува дека разумноста на должината на постапката мора да се цени во светло на околностите на случајот и со осврнување на следните критериуми: сложеноста на случајот, однесувањето на жалителот и на релевантните власти, како и кој е засегнатиот интерес на жалителот во случајот (види Маркоски против Република Македонија, бр. 22928/03, став 32, 2 ноември 2006 и цитираните референци).
29. Судот не смета дека случајот побарувал испитување на сложени прашања, ниту дека факторите, посочени од страна на Владата, имале ефект врз сложеноста на случајот.
30. Понатаму смета дека ниедно одложување не може да му се припише на жалителот. Не беше презентираан ниеден доказ дека постапката во прашање била прекината, или во мирување по барање на жалителот.
31. Имајќи ги во предвид критериумите опишани во став 34 погоре, Судот смета дека вкупната должина на постапката е прекумерна иако не постојат значајни периоди на неактивност помеѓу одлуките на различните инстанци. Фактот дека случајот бил враќан на повторно постапување во два наврати придонел кон должината на постапката. Преоптовареноста на Врховниот суд, на што Владата се повикала во своите обсервации, не може да ја оправда должината на постапката пред него, од причините образложени во Личков и Михајловски (Личков против Република Македонија, бр. 38202/02, став 31, 28 септември 2006 и Михајловски против Република Македонија бр. 44221/02, став 40, 31 мај 2007), кои се применуваат и во овој случај. Конечно, Судот смета дека е важно да се спомене и тоа дека домашното право (види го Законот за парнична постапка погоре) и праксата на Судот (види Стојанов против Република Македонија, бр. 34215/02, став 61, 31 мај 2007) бараат работните спорови да се решаваат со особено внимание.
32. Испитувајќи го целиот материјал поднесен пред него, Судот смета дека во односниот случај должината на постапката била прекумерна и не го исполнила барањето за разумен рок од членот 6 став 1 од Конвенцијата.
33. Оттука, има повреда на таа одредба.

2. Образложението на одлуката на Врховниот суд

а) Поднесоците на странките

34. Владата се произнесе дека трудовото законодавство се развивало со текот на времето, имено дека станало позаштитнички настроено кон работодавачите отколку кон работниците, по воведувањето на пазарната економија. Одлуките на Врховниот суд (види став 20 погоре) потврдуваат дека неговата пракса е конзистентна во случајот на жалителот. Сепак, оваа пракса не се смета за извор на правото или основа на која тој суд може да одлучува. Тие понатаму го повикаа Судот да ја одбие жалбата на жалителот заради тоа што е поврзана со

начинот на кој домашните судови го толкуваат и применуваат националното право, прашање кое е надвор од надлежноста на Судот.

35. Жалителот ги оспори аргументите на Владата.

б) Оцена на Судот

36. Судот потсетува дека според членот 19 од Конвенцијата, негова должност е да обезбеди надзор над дејствијата преземени од договорните страни на Конвенцијата (види *Garcia Ruiz v. Spain* (GC) бр. 30544/96, став 28, ECHR 1999-I). Во таа смисла, неговата воспоставена судска пракса која го рефлектира принципот поврзан со правилното правораздавање, бара пресудите на судовите и трибуналите соодветно да ги наведуваат и причините на кои тие се засноваат. Обемот во кој се приманува оваа обврска за наведување на причините може да варира зависно од природата на одлуката. Прашањето дали судот пропуштил да ја исполни обврската да ги наведе причините, кое произлегува од членот 6 од Конвенцијата, може да се определи само во светло на околностите на случајот (види *Hiro Balani v. Spain*, 9 декември 1994, став 27, Серија А, бр. 303- Б, *Suominen v. Finland*, бр. 37801/97, став 34, 1 јули 2003 и *Tatishvili v. Russia*, бр. 1509/02, став 58, ECHR 2007 – III).
37. Односниот случај го рефлектира развојот на домашната јуриспруденција во врска со тоа дали работодавачите се обврзани да дадат конкретни причини за прераспоредување. Во таа насока, Судот забележува дека праксата по ова прашање првично наметнувала такво барање. Ова е видно од одлуките на Врховниот суд Рев. Бр. 474/96 и Рев. Бр. 312/98 (види став 19 погоре). Во случајот на жалителот, првостепениот суд исто ја применувал оваа пракса, повикувајќи се на судска одлука во која прераспоредувањето на колега на жалителот било прогласено за незаконско поради недостиг на причини за истото (види став 11 погоре). Токму Врховниот суд отстапил, за прв пат во предметот на жалителот, од претходната судска пракса, со наоѓање дека работодавачите не се обврзани со такво барање. Одлуките на Врховниот суд Рев.бр. 768/04 и Рев. Бр. 285/05 (види став 20 погоре) ја поддржуваат континуираната примена на овој пристап, и по случајот на жалителот. Овој конфликт во судската пракса се развил помеѓу 1997 и 2006 (a contrario, види *Beian v. Romania* (бр. 1), бр. 30568/05, став 35, ECHR 2007 (екстракти).
38. Во овие околности, Судот забележува дека Врховниот суд ја променил праксата во случајот на жалителот преку одлучување спротивно на веќе востановената судска пракса по тоа прашање. Во оваа насока, Судот забележува дека развојот на судската пракса не е сам по себе спротивен на правилното правораздавање, со оглед на тоа што пропуштањето да се одржи динамичен и еволутивен пристап ризикува да прерасне во пречка на реформите или подобрувањето. Сепак,

Судот се потсетува дека постоењето на воспоставена судска пракса треба да се земе во предвид при оценувањето на обемот на образложението кое се дава за еден случај (види *Gorou v. Greece* (бр. 2) (GC), бр. 12686/03, став 38, ECHR 2009). Во односниот случај, Врховниот суд отстапил од двете, и од онаа на пониските судови и од сопствената пракса по однос на тоа прашање. Во врска со ова, Судот потсетува дека барањата на правната сигурност и на заштитата на легитимните очекувања не го вклучуваат и правото на воспоставена пракса (види *Unedic v. France*, бр. 20153/04, став 74, 18 декември 2008). Сепак, со оглед на специфичните околности на случајот, Судот смета дека добро оформената судска пракса му наметнува обврска на Врховниот суд да даде посуштинско образложение за причините кои го оправдуваат отстапувањето. Овој суд бил повикан да му обезбеди на жалителот подетално образложение во поглед на тоа зошто неговиот случај бил одлучен спротивно на постојната судска пракса. Едноставна изјава дека работодавачите веќе не се обврзани да даваат конкретни причини за прераспоредување, туку само да се повикаат на еден од условите поместен во Колективниот договор, не е доволна. Додека таквата техника на скудно образложување од страна на највисокиот суд во принцип е прифатлива, со оглед на околностите на конкретниот случај тоа не ги задоволува барањата за правично судење.

39. Оттука, Судот заклучува дека има повреда на членот 6 став 1 во однос на правото на жалителот да добие соодветно образложена одлука.

II. ПРИМЕНА НА ЧЛЕН 41 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

40. Членот 41 од Конвенцијата пропишува:

“Ако Судот нашол дека има повреда на Конвенцијата или Протоколите, и ако внатрешното право на засегнатата Висока Договорна Страна дозволува само делумна отштета, Судот, доколку е потребно, ќе додели правична отштета на оштетената страна“.

A. Штета

41. Жалителот бараше 15.000 евра на име нематеријална штета “за болката и стресоот за време на недостигот на средства за живот“.
42. Владата ги оспори овие барања како неосновани.
43. Судот смета дека барањето за нематеријална штета на жалителот, како резултат на емоционално страдање поради “недостиг на средства за живот“ е доволно поврзано со најдената повреда. Одлучувајќи на правична основа, му доделува 2.600 евра на име нематеријална штета, зголемени за било какви давачки кои би можела да биде наплатени.

Б. Трошоци

44. Жалителот исто така бараше 5.000 евра за трошоците направени пред домашните судови. Тој не поднел никакви документи кои би го поддржале ова барање.
45. Владата го оспори барањето.
46. Судот забележува дека бараните трошоци не биле сторени со цел да бараат, преку домашниот правен систем, заштита и надомест за сторената повреда. Дополнително, жалителот пропуштил да го поткрепи своето барање со било какви спецификации или пропратни документи. Оттука, Судот не доделува било каков износ по овој основ (види Милошевиќ против Република Македонија, бр. 15056/02, став 34, април 2006).

ОД ОВИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ

1. *Ја прогласува* едногласно жалбата за допуштена;
2. *Смета* едногласно дека има повреда на членот 6 став 1 од Конвенцијата во однос на должината на постапката;
3. *Смета* со шест гласа наспроти еден дека има повреда на членот 6 став 1 од Конвенцијата во однос на недостигот на причини во одлуката на Врховниот суд;
4. *Смета едногласно*
  - (а) дека одговорната држава треба да му плати на жалителот, во рок од три месеци од датумот на кој пресудата ќе стане конечна во согласност со членот 44 став 2 од Конвенцијата, 2.600 евра (две илјади и шест стотини) зголемени за било какви давачки кои би можела да биде наплатени, во однос на нематеријалната штета, конвертирани во националната валута на одговорната држава по курсната листа во моментот на исплата.
  - (б) дека по истекот на наведените три месеци па се до исплатата, ќе се пресметува камата на горенаведениот износ по стапка еднаква на најниската стапка за позајмени средства на Европската Централна Банка, за периодот до исплатата на која треба да се додадат три процентни поени.
5. *Го отфрла* остатокот од барањето на жалителот за правичен надомест.

Изготвена на англиски, и објавена на 14 јануари 2010, согласно член 77 став 2 и 3 од Деловникот за работа на Судот.

Claudia Westerdiek
Секретар

Peer Lorenzen
Претседател

Во согласност со Членот 45 став 2 од Конвенцијата и членот 74 став 2 од Деловникот на Судот, издвоеното мислење на судијата Марусте е во прилог на оваа пресуда

ИЗДВОЕНО МИСЛЕЊЕ НА СУДИЈА МАРУСТЕ

Јас, како некои од моите колеги, најдов дека овој случај е граничен од аспект на доволните причини дадени во одлуката на Врховниот суд.

Важно е да се има на ум субсидијарната природа на системот на Конвенцијата и добро воспоставениот доктринарен принцип дека толкувањето и примената на домашното право е примарно прерогатив на домашното судство. Исто така, од принципот на владеење на правото јасно е дека барањето за правна сигурност и предвидливост на судиските одлуки потпаѓа под заштитата на членот 6. Навистина е тешко во случаи како односниот да се повлече јасна линија помеѓу надлежностите на два правни система (домашниот и меѓународниот).

Јас сум понаклонет да оставам поголема слобода за овие прашања на домашните власти.

Овој поглед се потпира првенствено на погоре споменатиот општ принцип на субсидијарност, но исто така и на потребата да се земат во предвид интересите на судската економија и локалните барања. Евидентно е дека домашните судови, особено Врховниот суд, се во подобра позиција отколку меѓународен суд, да ја ценат својата преоптовареност и потребата за пократки или подолги образложенија за своите одлуки, и да одлучуваат за начинот на кој ќе даваат упатства.

Како второ, фактите на случајот покажуваат дека ова не бил случај од големо значење и дека некои причини и напатствија, иако минимални, во секој случај биле дадени (види став 14 од одлуката). Валидноста на правото кое било во примена не била оспорена и Врховниот случај нашол дека прераспоредувањето на жалителот ги исполнува барањата од релевантните законски одредби. Тој понатаму нашол (дал напатствија) дека е доволно работодавачот да се повика на еден од условите поместени во Колективниот договор. Јасно е дека оваа одлука не може да се смета ниту за арбитражна ниту за неразумна.

Дали Врховниот суд требал да даде повеќе причини? Можеби, но не е наша должност да бидеме ментори или супервизори на врховните судови во поглед на тоа како тие ја вршат својата функција, освен доколку резултатот е очигледно во спротивност со барањата на Конвенцијата.

Изјавувајќи го сето ова, не го доведувам во прашање самиот концепт на правораздавање, кој претпоставува дека судовите ги образложуваат своите пресуди и одлуки и кој, како што е наведено погоре, потпаѓа под опсегот на членот 6. Прашањето е сепак, во опсегот. Верувам дека во овој конкретен случај условот кој ја оправдува интервенцијата на меѓународен суд не беше исполнет.